

Книги-ювіляри 2021

Не тільки людина відзначає дні народження. Є ювілеї і у книг. Якщо точно дізнатися дату виходу літературного шедевра не завжди можливо, то рік публікації добре відомо.

До Вашої уваги другий цикл виставок, присвячений книгам-ювілярам 2021 року. Спогади про час створення літературного твору дають можливість відчувати історію часу та згадати про те, як змінювався людський світогляд до тих чи інших подій.

На виставці представлені видання тільки тих книг, які зберігаються у ЦНБ.

290 років

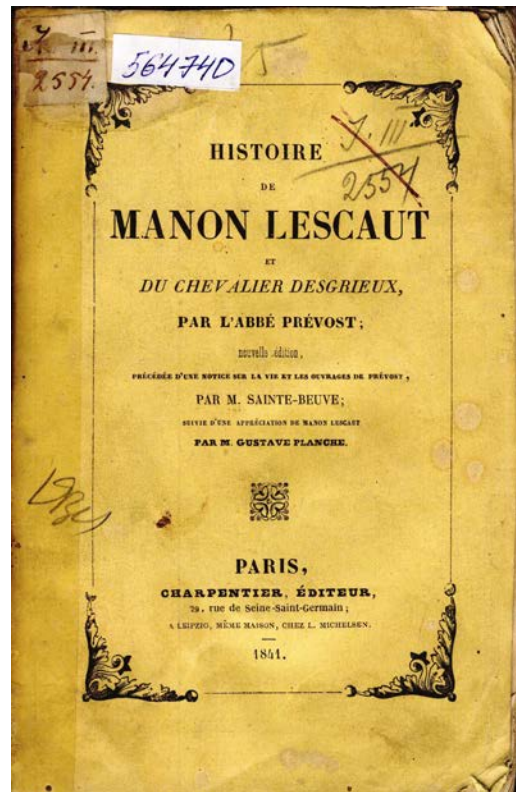
Антуан Франсуа Прево

«Історія кавалера де Гріє і Манон Леско» (1731)

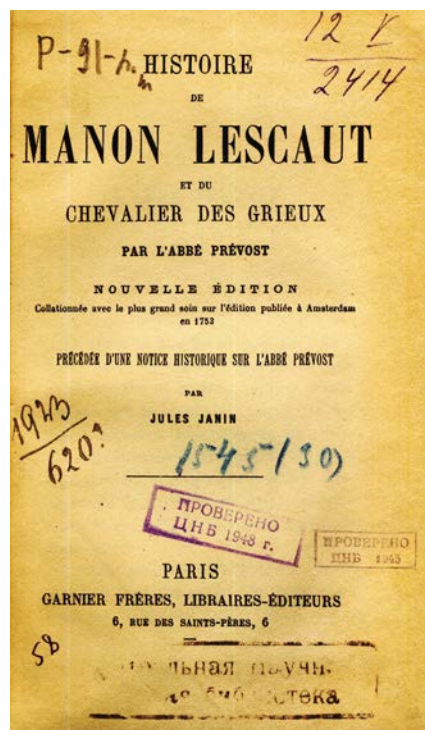
«Пригоди кавалера де Гріє і Манон Леско» - такою була початкова назва роману, який вперше вийшов друком у 1731 році в Амстердамі у VII томі А. Прево «Мемуари і пригоди знатної людини, що віддаляється від світу» (1728-1731). У 1733 році книга була опублікована у Парижі і відразу викликала скандал, що змусило автора виступити на захист свого твору. У 1735 році випустити новий паризький тираж, однак це не врятувало роман: наклад було арештовано. У 1753 році Прево опублікував нове видання книги, але він змінив її назву, відтепер вона стала «Історією кавалера де Гріє і Манон Леско».

Роман про Манон Леско не був пов'язаний з основною частиною «Щоденників», тому отримав статус самостійного твору і почав видаватися окремою книгою.

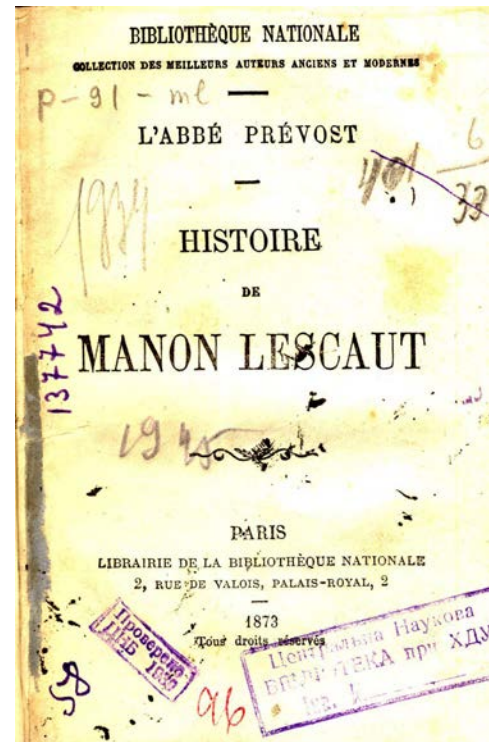

История Манон Леско и шевалье де Грие, написанная аббатом Прево, которой предшествует заметка о жизни и творчестве Прево г-на Сент-Бёва, после которой следует оценка романа Прево Гюстава Планша. - Париж: Шарпантье, 1844

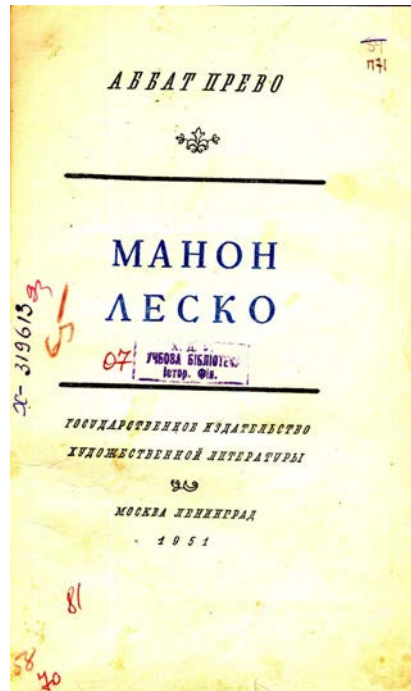

История Манон Леско и шевалье де Грие, отец Прево. Новое издание, сопоставленное ... с изданием, опубликованным ... в 1753 году. Ему предшествует историческая справка об аббате Прево, написанная Жюлем Жаненом. - Париж: Garnier frères

История Манон Леско / Антуан-Франсуа Прево. - Париж: 1873. - 190 с. (Национальная библиотека. Собрание лучших античных и современных авторов).

Твір багато разів перевидавався і був перекладений багатьма мовами. Відомі два переклади російською мовою: Б. Кржевського (История Манон Леско) (1951) та М. Петровського (История кавалера де Грие и Манон Леско) (1964)

Представлене видання вийшло друком у 1984 році. Видання містить малюнки художника В. М.Конашевича.

Перший український переклад здійснив 1939 року Михайло Рудницький, він побачив світ під назвою «Історія невірної».

200 років

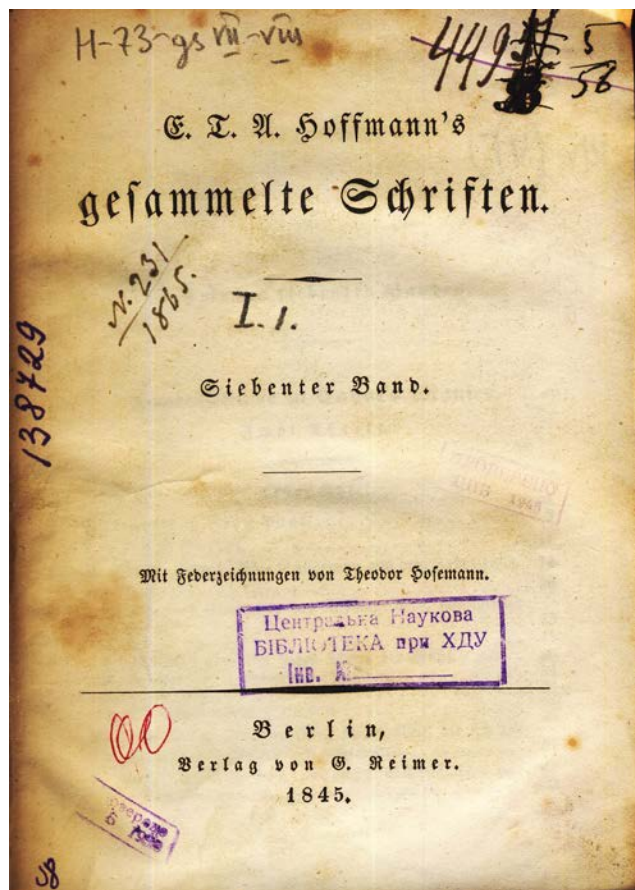
Ернст Теодор Амадей Гофман

«Життєва філософія кота Мура разом з уривками біографії капельмейстера Йоганнеса Крейсlera, випадково знайденими серед аркушів макулатури» (1821)

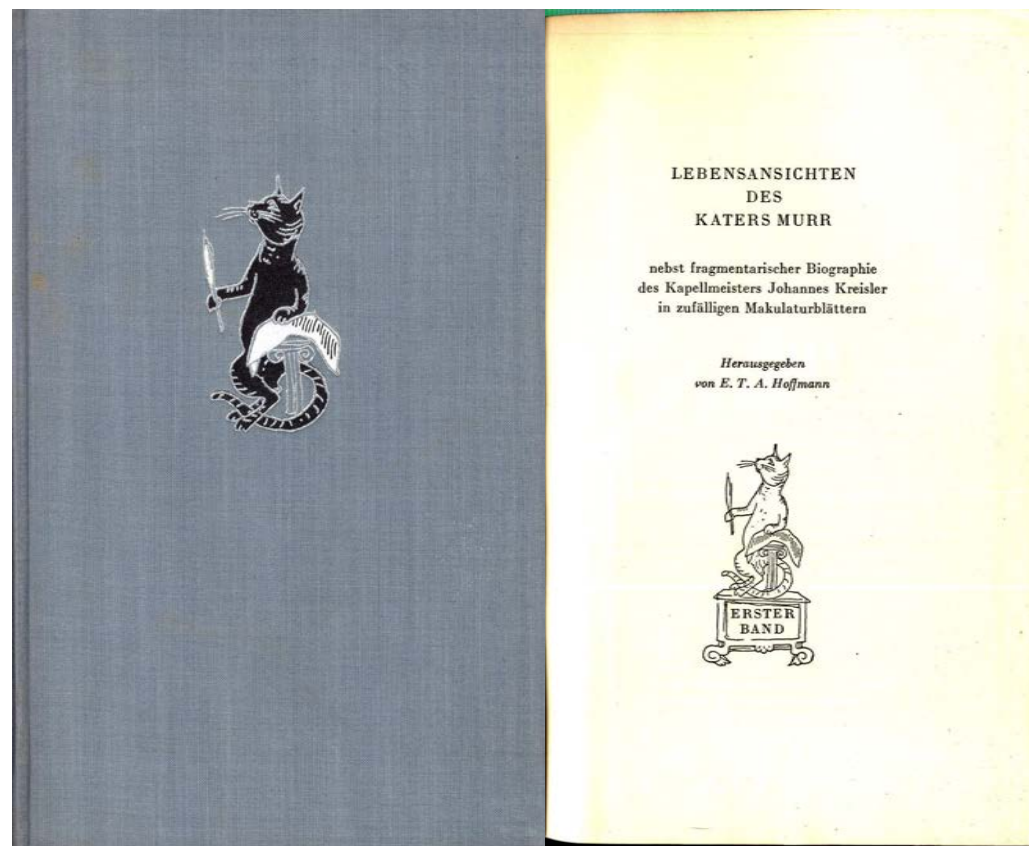

Цей сатиричний роман німецького письменника-романтика Е. Т. А. Гофмана вийшов у двох томах у 1819 і 1821 роках. Твір вважається вершиною творчості письменника, об'єднуючи у собі смішне і трагічне. Книжка, написана від імені самого автора, тобто котика Мура. Котик, вихований вченим Абрагамом, вміє читати та писати, навіть починає писати власні філософські трактати, що не дуже подобається його хазяїну.

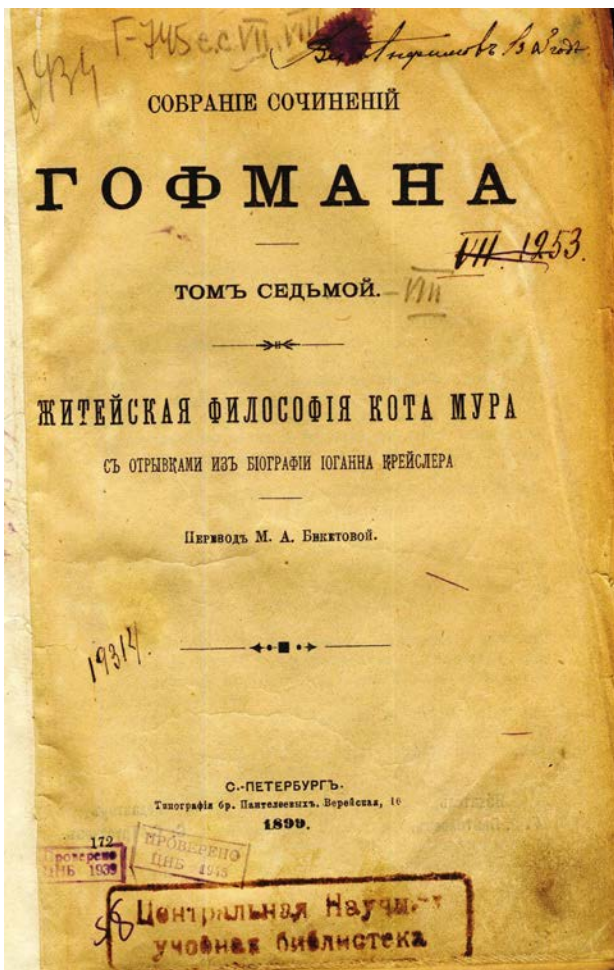

Собрание сочинений Гофмана. Том 7-8:
Фэнтэзи в манере Калло. Виды жизни кота
Мурра. - Берлин. - 1845

Е.Т.А. Гофман. Взгляды на жизнь кота Мурра. - Berlin : Aufbau-Verlag, 1958 г.

Видання 1899 року, друкарня бр. Пантелєєвих.

Першим перекладачем роману російською мовою став М. Х. Кетчер. У 1840 році він переклав "Життєві погляди кота Мурра". Його переклади відрізнялися точністю і близькістю до оригіналу. Потім був переклад Костянтина Бальмонта. У 1897 році з'явився переклад Марії Андріївни Бекетовой. У XX столітті роман перекладали О.С. Големба, Д.Л. Каравкіна та інші. Саме у їхніх перекладах під скороченою назвою "Життєві погляди кота Мурра" найчастіше видається роман сьогодні.

Ернст Теодор
Амадей Тофман

ЖИТТЄВА ФІЛОСОФІЯ
КОТА МУРА

Українською мовою роман "Життєва філософія кота Мура" переклав
Євген Попович .

ПЕРЕДНЕ СЛОВО АВТОРА, НЕ ПРИЗНАЧЕНЕ ДЛЯ ДРУКУ

Спокійно і впевнено, як і належить справжньому генієві, передаю я світові свій життєпис. Хай світ навчається, як стати великим котом, хай побачить, який я гарний і досконалий, хай любить мене, цінує, поважає і навіть трохи обожнює.

А якщо хтось набереться зухвальства і зважиться хоч на крихту засумніватися в тому, що ця надзвичайна книжка має величезну вартість, то хай пам'ятає: він має справу з котом, у якого є розум, кмітливість і гострі пазурі.

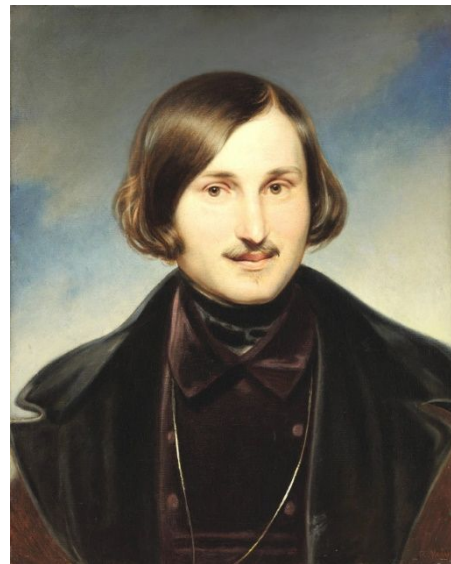
Берлін, травень 18... року.

Мур

190 років Гоголь Микола Васильович

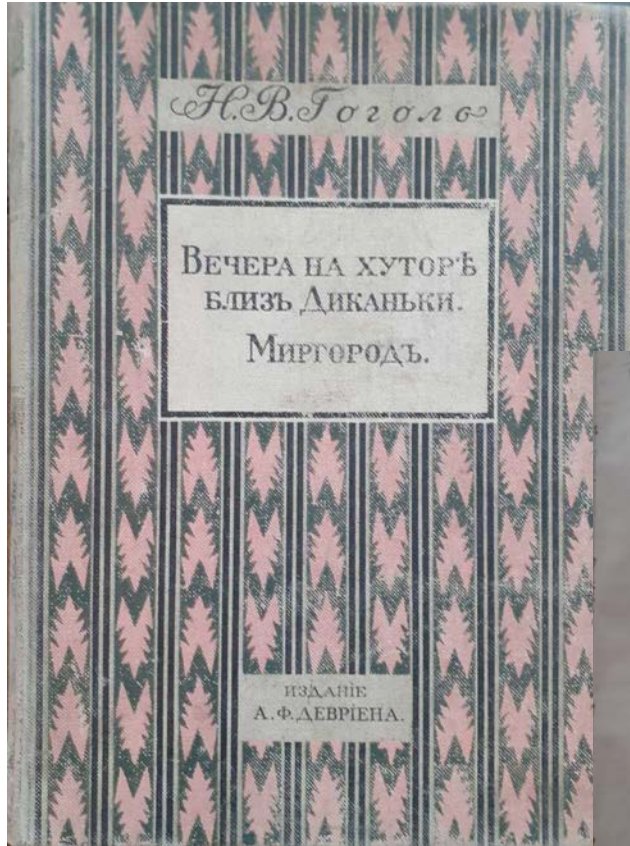
“Вечори на хуторі біля Диканьки” (1831)

«Вечори на хуторі біля Диканьки» - перша збірка літературних творів, які писались і видавались Гоголем поступово. Книга складається з двох частин. Перша частина вийшла друком у 1831 році, а друга — 1832 р. Розповіді «Вечорів» Гоголь писав у 1829—1832 роках. За сюжетом розповіді книги нібито зібрав і видав «пасічник Рудий Панько».

«Вечера близ Диканьки»... изумили меня. Вот настоящая веселость, искренняя, непринужденная, без жеманства, без чопорности. А местами какая поэзия! Какая чувствительность!

О.С. Пушкин

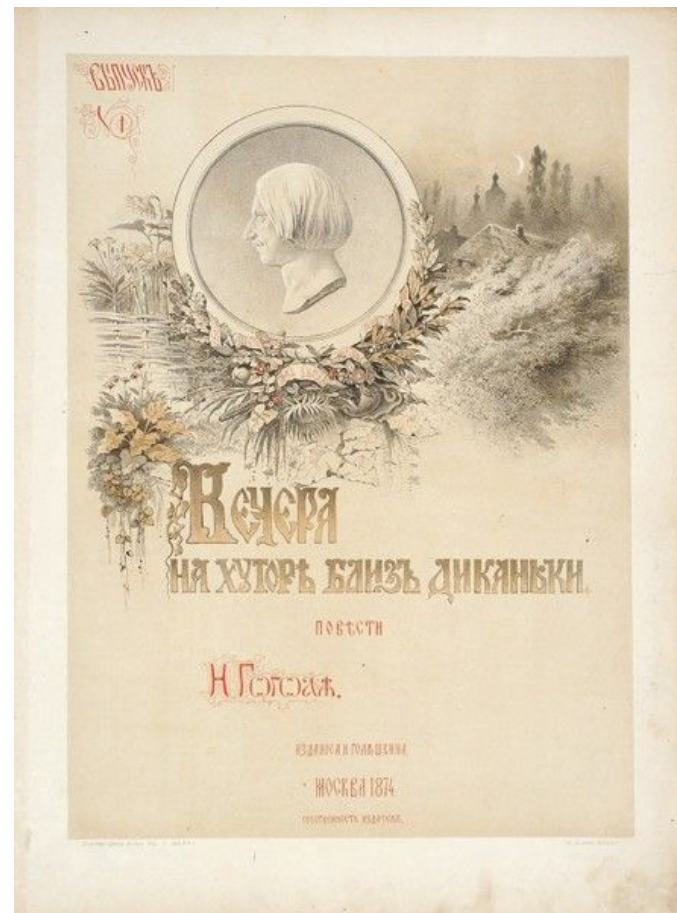

Вісім повістей видання 1911 року представлені двома видатними циклами ілюстрацій. Один з них був створений у 1874-1877 р. групою художників-передвижників. Інший був виконаний на початку XX століття художниками С. Дудіним і М.Ткаченко на замовлення видатного видавця А.Деврієна. Тексти заново звірені з першоджерелами, у додатку розміщена рання редакція повісті "Вечер накануне Ивана Купала". До книги подані великі коментарі, а також статті про історію створення та літературно-фольклорні джерела повістей.

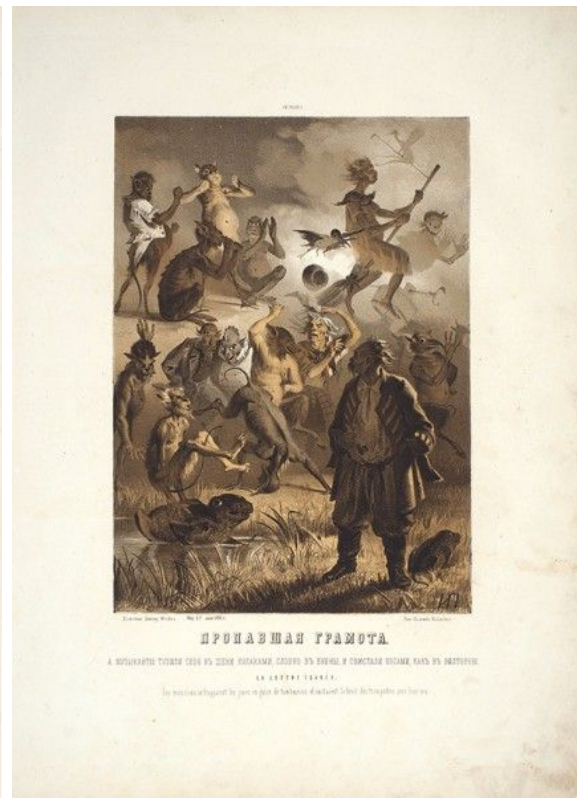
У 1874 році видавець О.М. Голяшкін випустив тиражем 40 примірників святкові подарункові альбоми - папки тонових літографій до знаменитого твору Миколи Васильовича Гоголя «Вечера на хуторі близ Диканьки». Видання альбому тонових автолітографій, присвячених раннім українським повістям Гоголя «Вечера на хуторі близ Диканьки» було здійснено в особистій літографській майстерні В.Є. Маковського у Москві. Альбом виходив у 1874-1876 роках чотирма випусками великого формату.

Ідея випустити альбом належала відомому художнику, графіку, граверу Володимиру Маковському (1846-1920). Унікальність видання надавали не лише дуже обмежений тираж, але й склад авторів-виконавців. Це колективна праця семи художників, які близько пов'язані між собою ідейно і творчо. Крім братів Маковських - Володимира Єгоровича і Костянтина Єгоровича над ілюстраціями працювали Трутовський Костянтин Олександрович, Іларіон Михайлович Прянишников, Іван Миколайович Крамской, Михайло Миколайович і Дмитро Миколайович Чічагові.

Гоголь, Н. Вечера на хуторе близ Диканьки. В 4 вып. Вып. 1-4.
М.: Изд. А.Н. Голяшкина, 1874-1876.

Н. В. ГОГОЛЬ

ВЕЧЕРА НА ХУТОРЕ БЛИЗ ДИКАНЬКИ

ПОВЕСТИ, ИЗДАНИЕ ПОСЛЕДНЕЕ
РУССКОЕ

ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО
ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ
Москва 1952 Ленинград

Цінність видання 1952 року полягає в ілюстраціях художника-графіка Авіадава Мойсейовича Каневського, які створені ним до гоголівських «Вечорів на хуторі біля Диканьки» у 1947 р.

(Н. В. ГОГОЛЬ) ВЕЧЕРА НА ХУТОРЕ БЛИЗ ДИКАНЬКИ

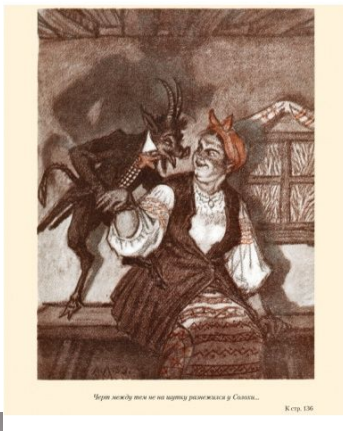
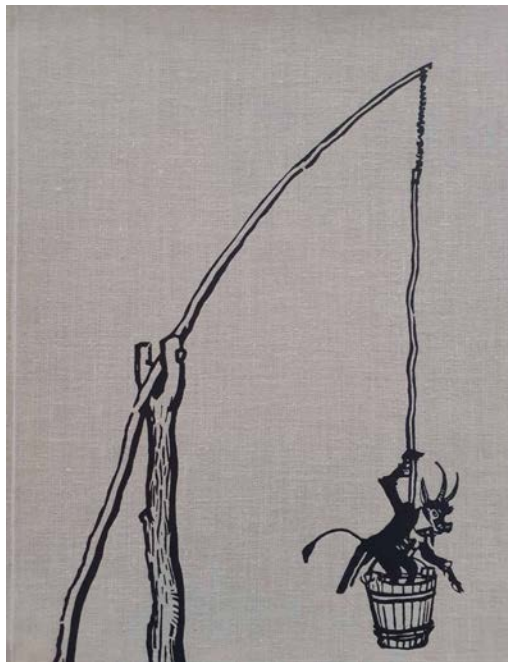
ДЛЯ ДЕТЕЙ

ВЕЧЕР НАКАНУНЕ ИВАНА КУПАЛА

Быль, рассказанная дядьком ***ской церкви

За Фокою Григорьевичем водилась особенного рода странность: он до смерти не любил пересказывать одно и то же. Бывало, иногда, если упростишь его рассказать что сызнова, то, смотри, что-нибудь да вкинет новое, или переименует так, что узнать нельзя. Раз, один из тех господ — нам, простым людям, мудро и назвать их — писакки они, не писакки, а вот то самое, что барышники на наших ярмарках. Нахватают, напросят, накрадут всякой всячины, да и выпускают книжечки, не толще букваря, каждый месяц или неделю. Один из этих господ и выманил у Фомы Григорьевича эту самую историю, а он вовсе и позабыл о ней. Только приезжает из Полтавы тот самый панич в гороховом кафтане, про которого говорил я, и которого одну повесть вы, думаю, уже прочли; привозит с собою небольшую книжечку и, развернувши посередине,

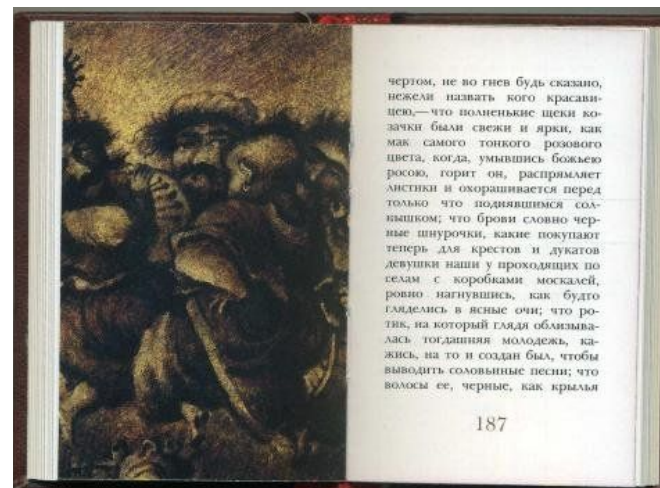
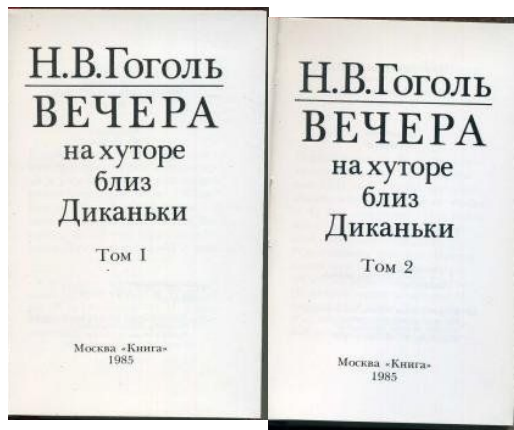
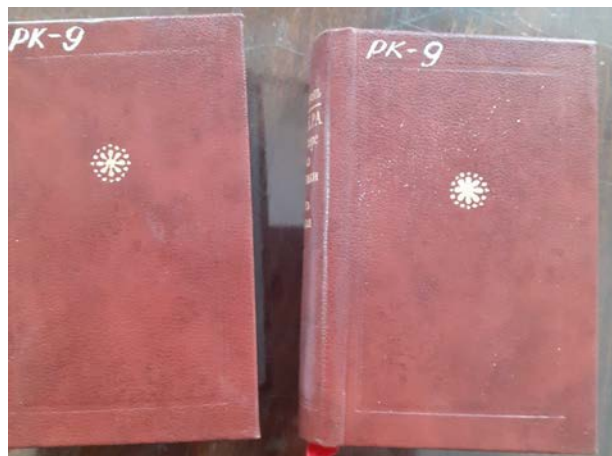
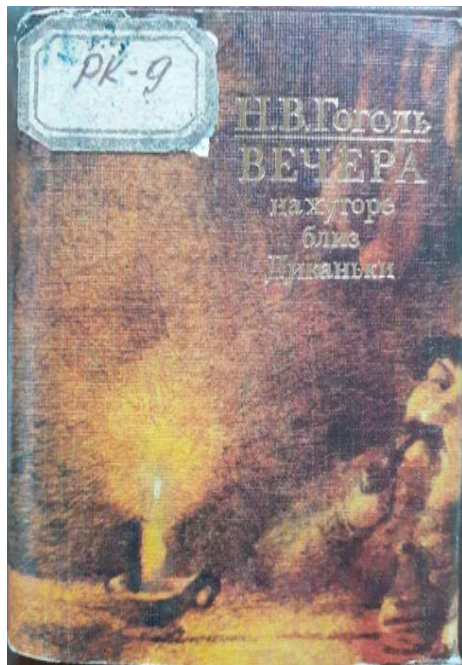

Гоголь Н. «Вечера на хуторі близ Диканьки» з ілюстраціями Олексія Михайловича Лаптева.

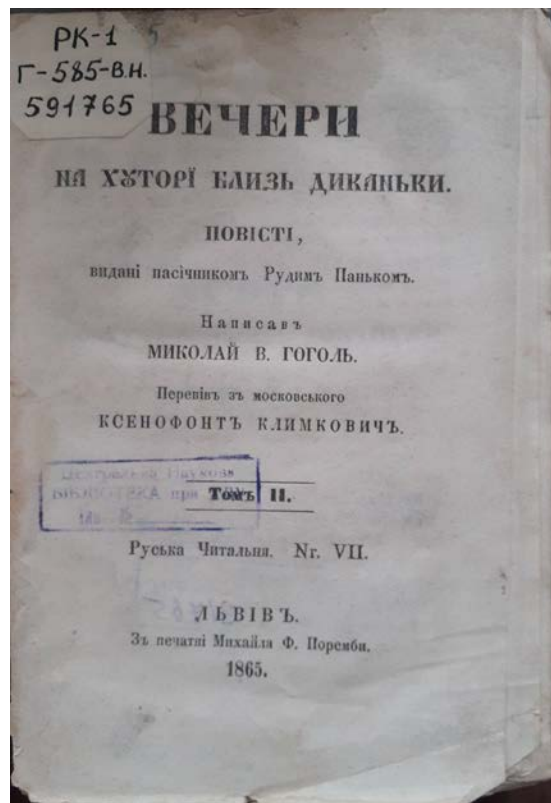
Книга вийшла у світ у 1960 році малим на той час тиражем - 30 000 примірників.

Гоголь Н.В. Вечера на хуторе близ Диканьки. - Ч. 1-2. - М., 1985 (Мініатюрне видання)

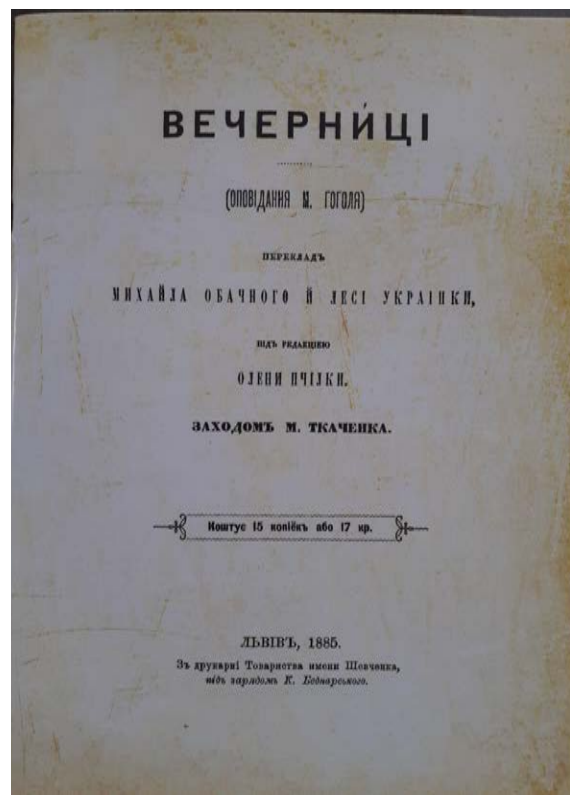
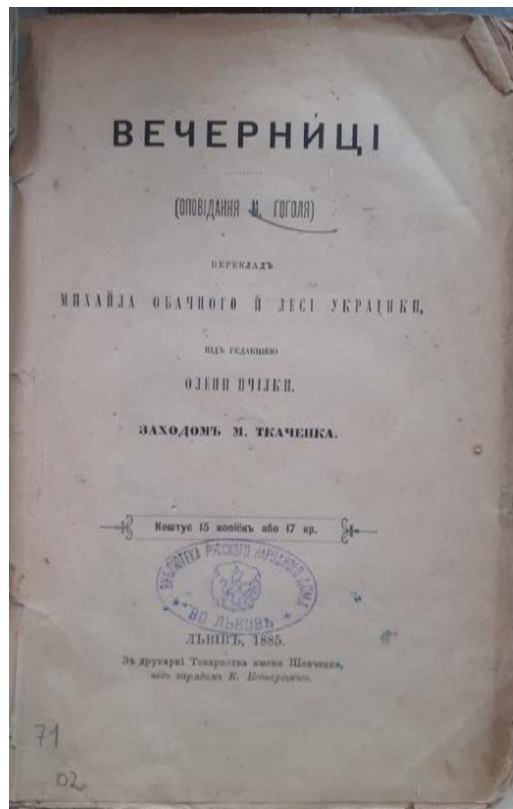
Перші переклади українською мовою творів М. В. Гоголя з'явилися вже після його смерті, у другій половині XIX ст. У 1874 р. в Києві у типографії М. П. Фріца була надрукована повість «Сорочинський ярмарок» із збірника «Вечори на хуторі біля Диканьки» у перекладі М. П. Старицького. У 1883 р. вийшло друге видання, в якому він зробив поправки, наближаючи мову перекладу до розмовної української.

«Вечори на хуторі поблизу Диканьки» - збірка відомих творів Миколи Гоголя, перекладена з російської на українську мову Ксенофонтом Климковичем і надрукована у Львові у 1864 році. Видання цікаве тим, що воно відрізняється від сучасних перекладів і дає можливість почути ту українську мову, якою б можливо розповідав би і сам автор, так як вона максимально наближена до часу написання самої збірки.

У ЦНБ зберігається II том цього видання.

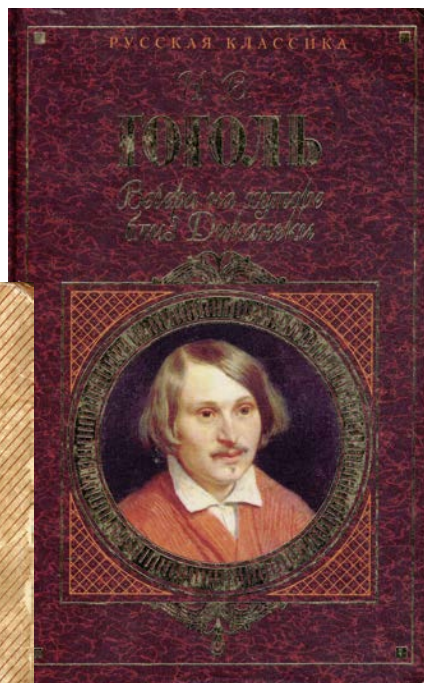
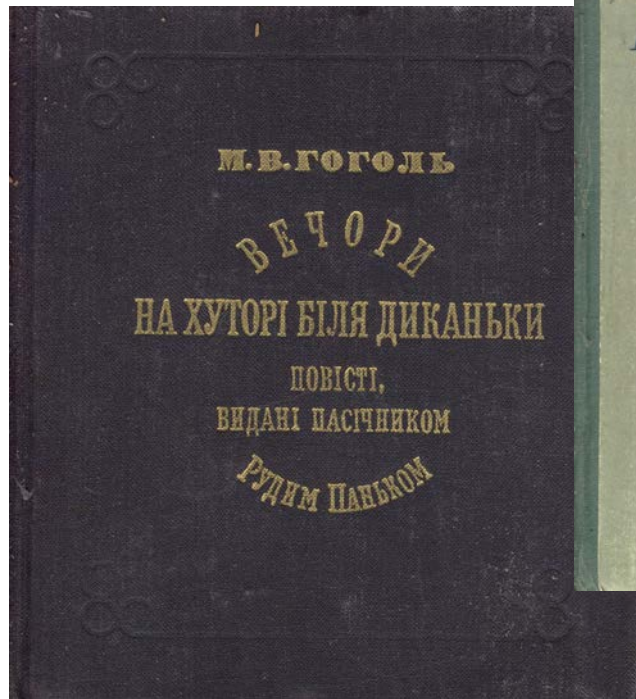

Дарунок
 бібліотеці Харківського
 університету ім. В. Каразіна
 від музею родини Косачів
 у Новограді-Волинському
 на згадку про працю в універ-
 ситеті на фізичному факультеті
 в 1901-1903рр. Михайла Петровича
 Косача.
 У нашому місті він народився,
 у Харкові пішов у застіли, зали-
 шивши по собі яскравий слід
 своїми науковими працями.
 Відомо, що у Харкові мешало
 незруковане оповідання „Пізній
 вігір лаборанта“. Мотиви в
 бібліотеці знайдені цей рукопис
 з пошаною
 директор музею родини Косачів
 Сергій Куценко
 передає харківським краєзнавцям
 Володимир і Татяна Стоярови. 2014

«Вечорниці (Оповідання М.Гоголя)» (1885). Переклад оповідань М.В.Гоголя «Зачароване місце» та «Запропаща грамота», виконаний Михайлом Косачем (Михайлом Обачним) та Лесею Українкою, виданий у Львові в друкарні Товариства ім. Шевченка в 1885 р.

Ще у ЦНБ зберігається репринтне видання "Вечорниць" з автографом директора "Музею родини Косачів" Сергія Валентиновича Куценко.

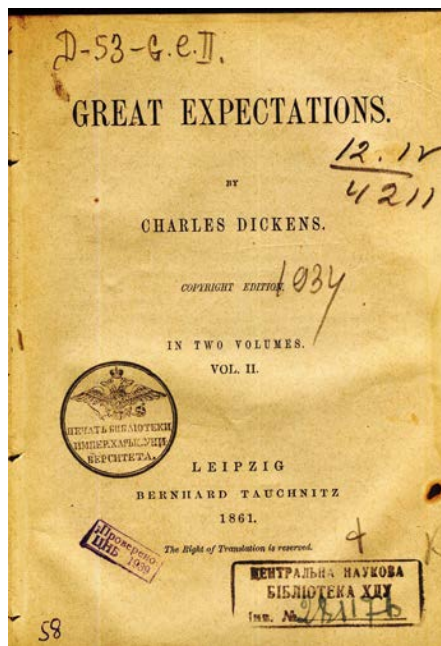
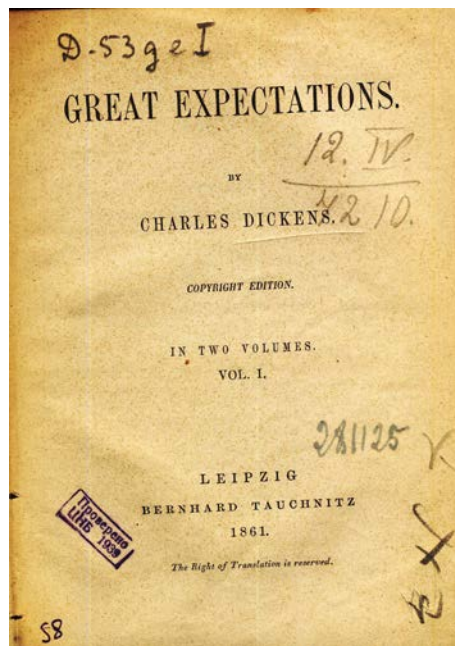
Видання різних років

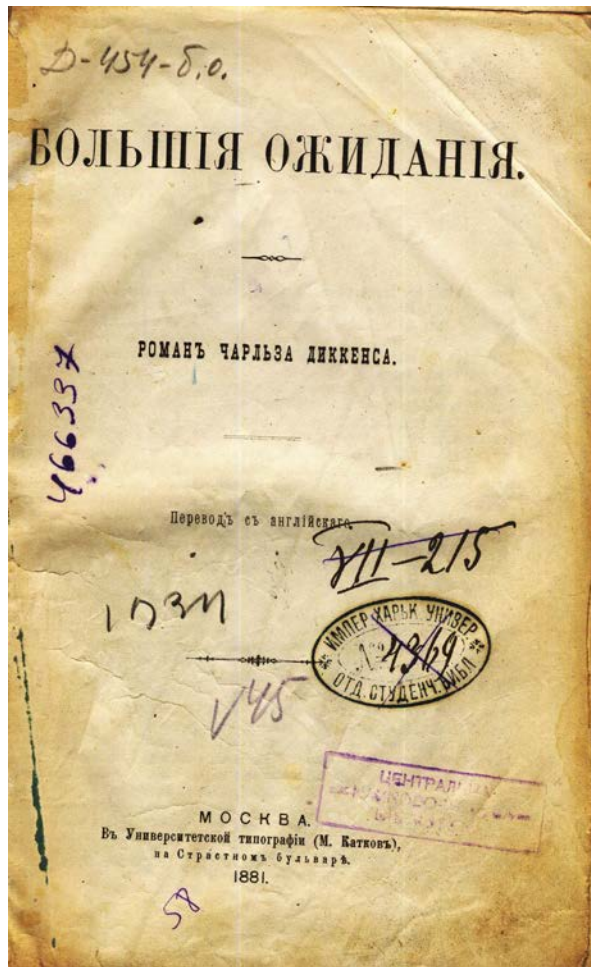
160 років

Чарльз Діккенс “Великі сподівання” (1861)

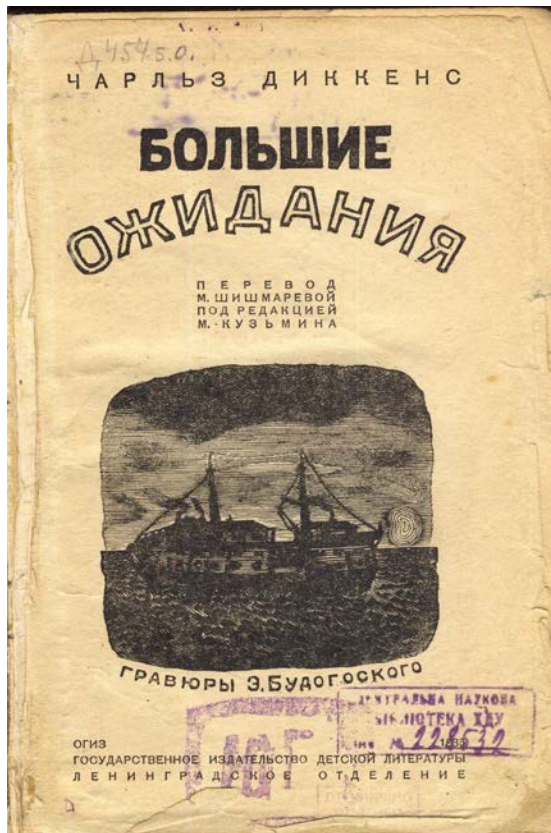
Вперше роман почав публікуватися у щотижневому журналі «Круглый год» з грудня 1860 по серпень 1861 року. Потім був виданий окремою книжкою.

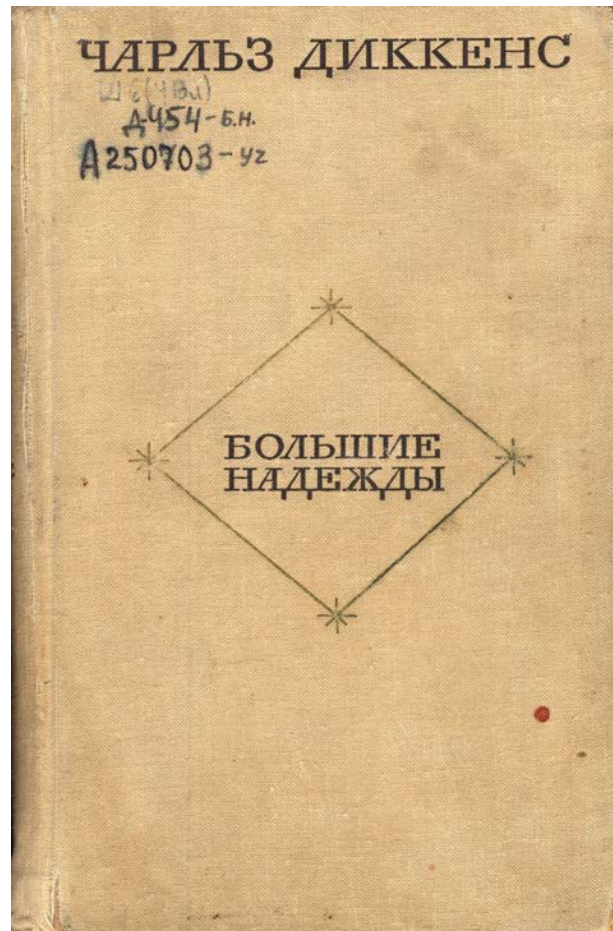
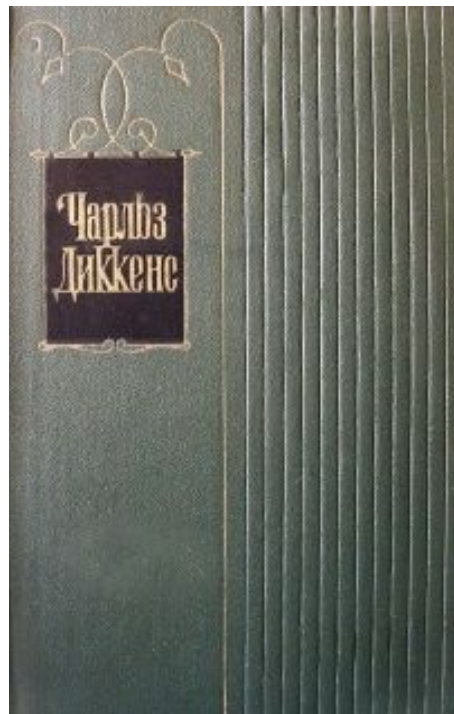
Два томи видання 1861 року, опублікованого у той же рік, що і перше видання у Лондоні. Видавець Бернхард Таухниц, Лейпциг (1861)

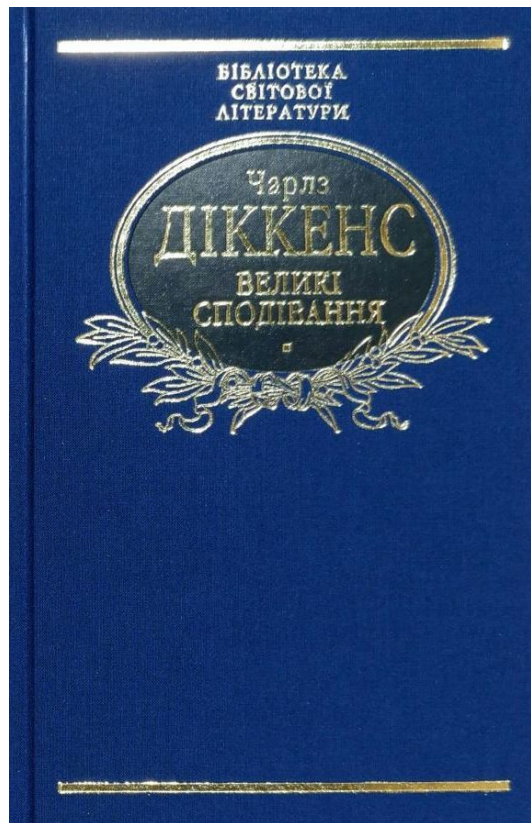
Представлене видання вийшло у 1935 році у видавництві "Лендетгиз" у перекладі Марії Шишмаревої.

Російською мовою роман вперше надрукований у журналі «Русский вестник» у 1861 році. Найбільш відомим перекладом російською мовою є переклад Марії Лоріє, який видавався багаторазово, а вперше був опублікований у 23-му томі "Собрания сочинений" Ч. Диккенса (1960).

1986 року у видавництві «Веселка» вийшов роман «Великі сподівання» у перекладі Ростислава Доценка. Представлене видання вийшло у 2003 році у серії "Бібліотека світової літератури".

"Небеса знають, що ми ніколи не повинні соромитись сльозами, бо вони дощ на сліпучому пилку землі, що лежить над твердими серцями".

Чарльз Діккенс "Великі сподівання"

140 років

Іван Франко “Борислав сміється” (1881-1882)

Повість «Борислав сміється» присвячена робітничому рухові на західних землях, який вже почав формуватися у 70-80 роках XIX ст. і, на жаль, залишився незавершеним. Події розгортаються у невеличкому містечку - Борислав, де було знайдено нафту й побудовано перші промислові підприємства. В українській літературі це була не тільки перша і єдина повість, в якій правдиво показано початкові кроки робітничого руху, це була одна з перших і кращих реалістичних повістей взагалі в демократичній літературі 70-80-х років XIX ст.

Повість друкувалася частинами у львівському журналі «Світ». У 1881-1882 рр. (до кінця існування журналу) з 'являється 29 розділів незакінченої повісті «Борислав сміється». У основу повісті «Борислав сміється» покладено дійсний факт.

«Се була спроба представити саморідний робітницький страйк бориславських ріпників, що закінчився великою пожежею Борислава восени 1873 р.»

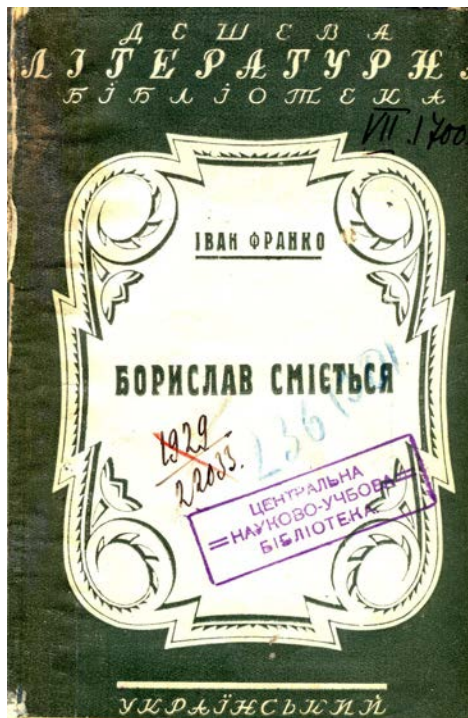

І. Франко

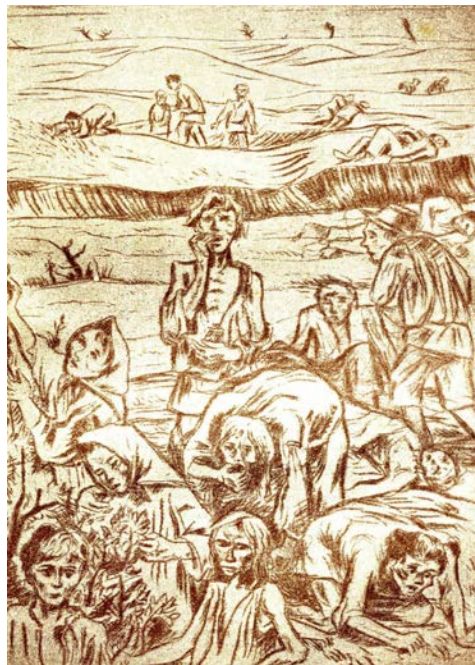
Вперше окремим виданням книга вийшла у Львові (1922) у друкарні Наукового товариства Шевченка з закінченням, написаним його сином Петром Франком.

Представлені видання вийшли друком у Харкові у 1928 та 1929 роках у видавництві "Український робітник".

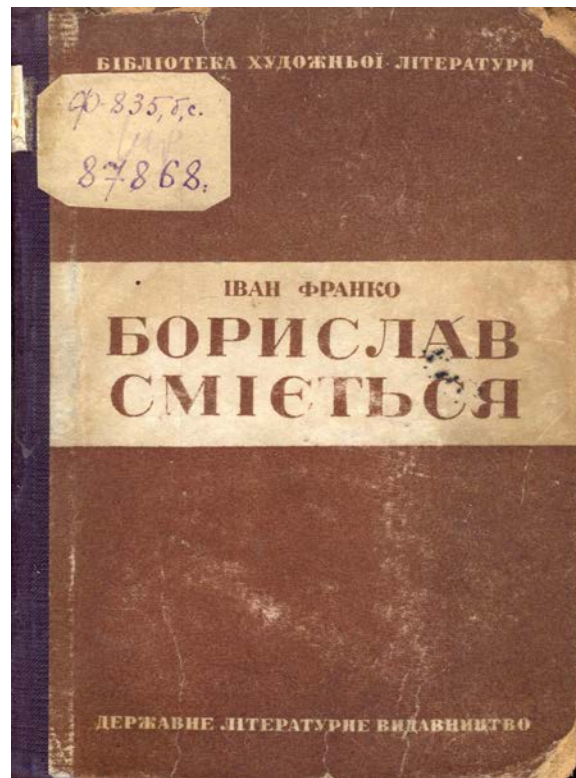
Видання 1934 року видавництва "Література і мистецтво"

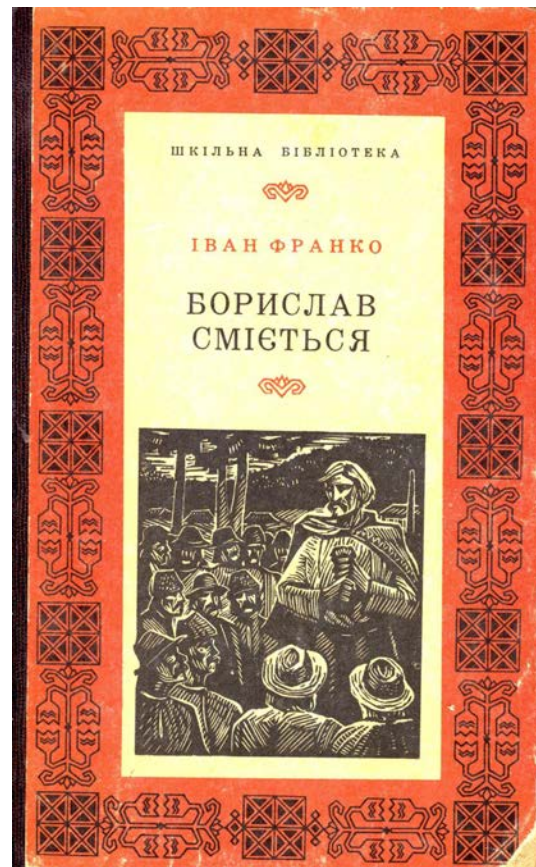
Видання, що побачило світ у 1936 році, ілюстрував український художник Василь Касіян, він же виконав і портрет І. Франка на початку книги.

Представлене видання повісті вийшло друком у 1935 році у серії «Бібліотека художньої літератури».

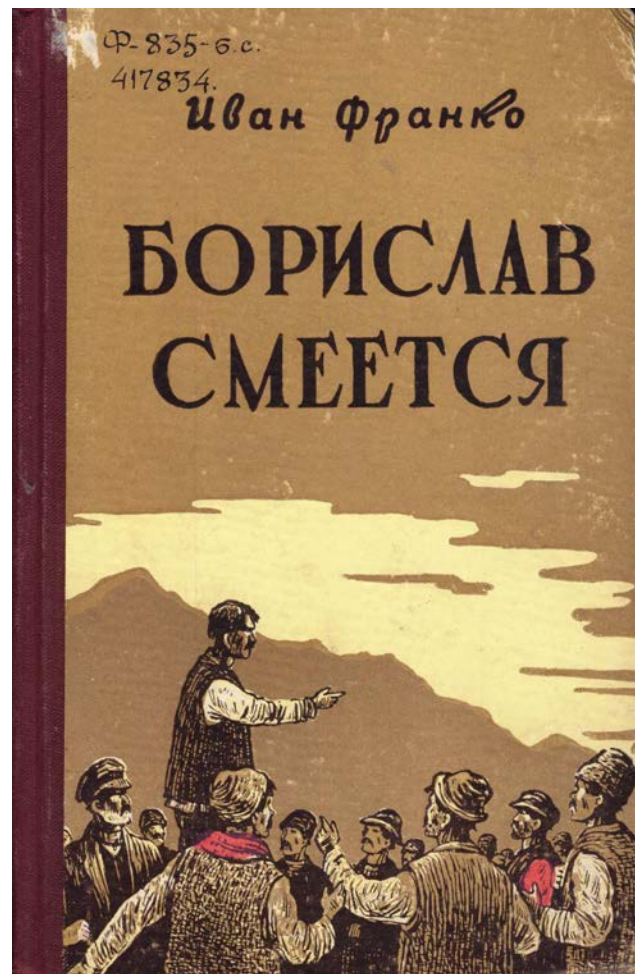
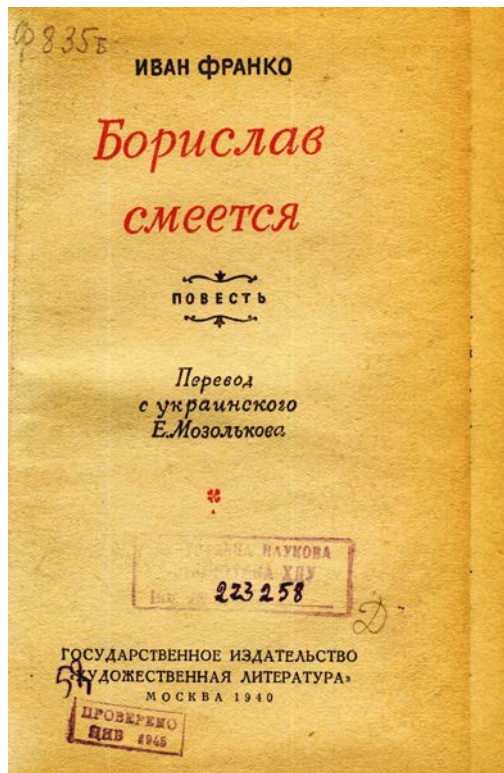
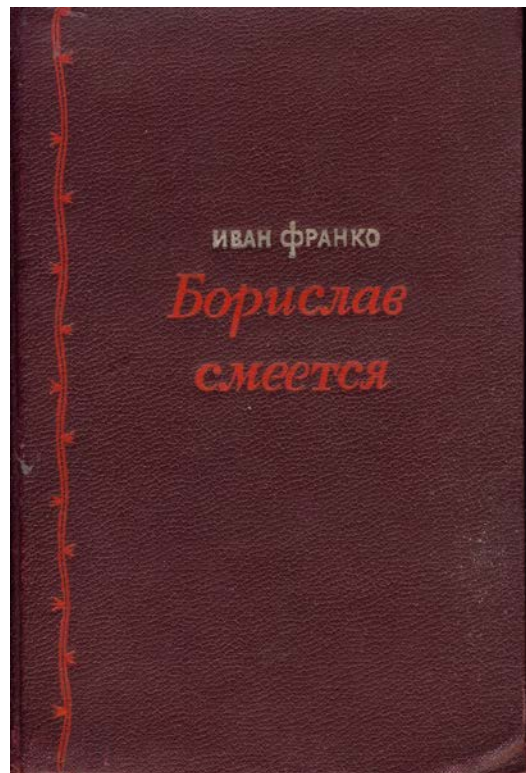
Представлене видання повісті вийшло друком під редакцією Григорія Гельфандбейна у 1937 році у серії «Шкільна бібліотека». Ілюстрації виконав Михайло Глухов.

Франко, І. Борислав сміється : повість / Іван Якович Франко ; Передмова О.Н. Мороз ; Іл. М. Маринюк . - Львів : Каменяр, 1975 . - 247 с. : іл. - (Шкільна бібліотека) .

Переклад російською мовою

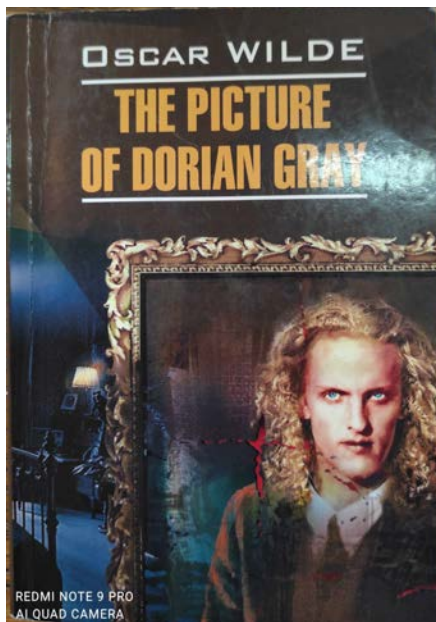
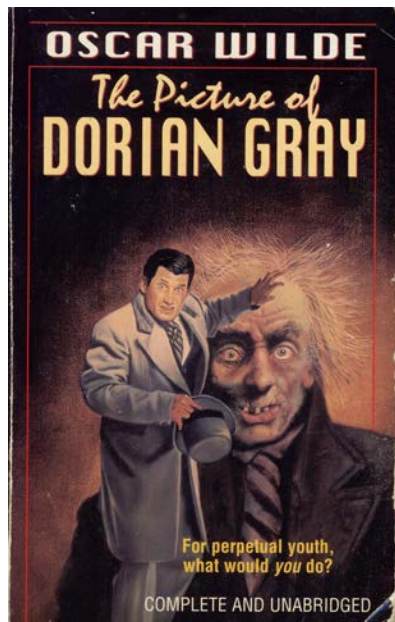
Перший переклад російською мовою повісті "Борислав сміється" було здійснено Євгеном Мозольковим у 1940 році.

130 років

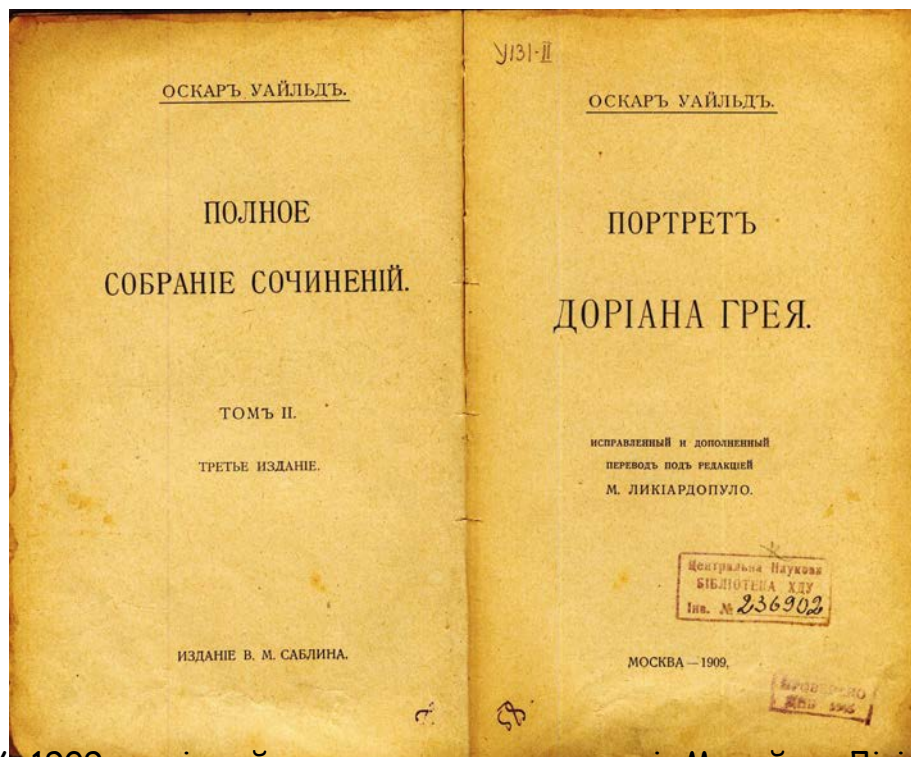
Оскар Уайльд “Портрет Доріана Грея” (1891)

«Портрет Доріана Грея» — єдиний роман Оскара Уайльда. Вперше виданий 20 липня 1890 року. Друга редакція, у якій автор дещо доповнив та дописав нові розділи, вийшла у 1891 року.

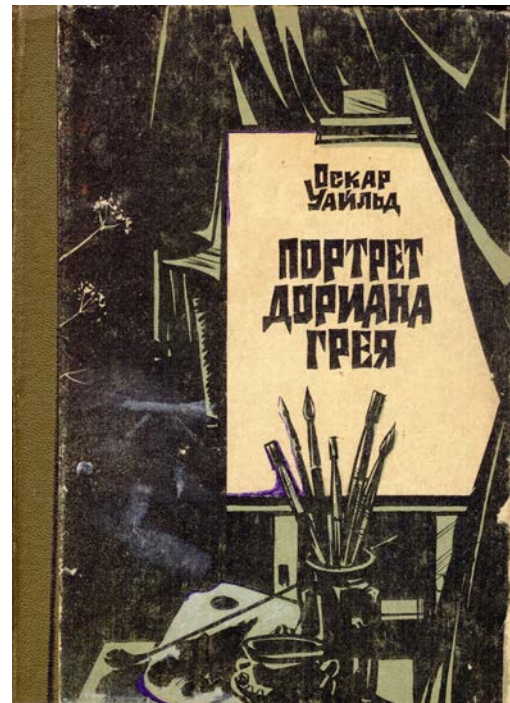
«Ах, якби могло бути навпаки! Якби старів цей портрет, а я назавжди залишився молодим! За це... за це я віддав би все на світі... Душу б віддав за це!»

О. Уайльд “Портрет Доріана Грея”

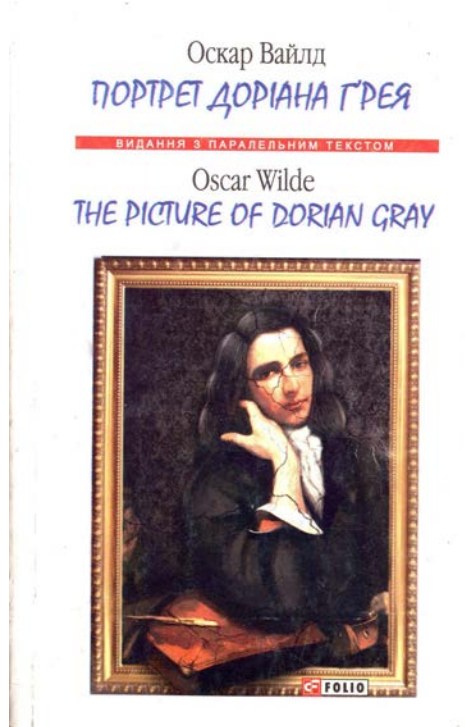
У 1909 році вийшов роман у перекладі Михайла Лікіардопуло (псевдонім М. Річардс). Його переклад був опублікований у зібранні творів Уайльда, що виходив як додаток до журналу «Нива» у книговидавництві А. Ф. Маркса під редакцією Корнія Чуковського. Переклад був дуже популярний, виходив до революції багато разів. Третє видання зібрань творів вид. Сабліна (1909) вийшло з текстом роману, де перекладач не був зазначений, але було написано «виправлений і доповнений переклад під редакцією М. Лікіардопуло».

Роман перекладався російською мову кілька разів. Найпопулярнішим вважається переклад 1960 року Марії Абкіной.

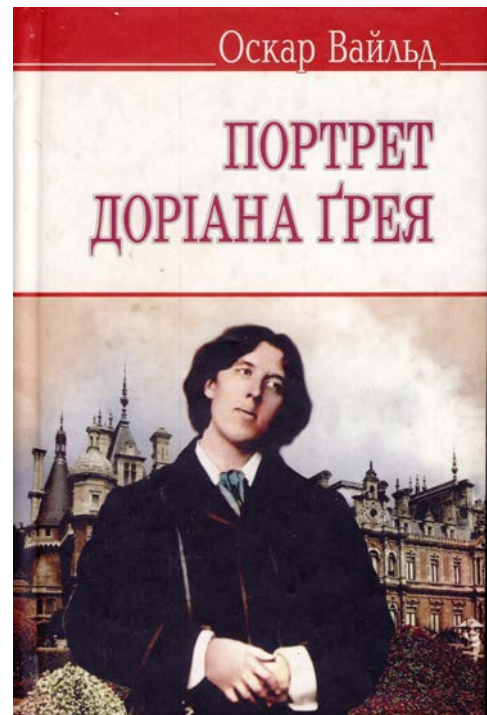

Уайльд, О. Портрет Дориана Грея. Переклад Марії Абкіної (1986)

Перша спроба перекладу роману «Портрет Доріана Грея» українською мовою належить українському письменнику «розстріляного відродження» Валер'яну Підмогильному. Рукопис перекладу не зберігся, оскільки у 1937 році письменника було розстріляно. Перший український переклад був зроблений Ростиславом Доценко, українським перекладачем та літературознавцем. Книга вийшла у 1968 році. Роман у перекладі Ростислава Доценка перев видавався 9 разів. Останні видання оновленого перекладу Ростислава Доценка вийшли друком у київському видавництві «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» (2014) і в харківському видавництві «Фоліо» (2015). Роман Уайльда в перекладі Олени Ломакіної з'явився в київському видавництві «Знання» (2015).

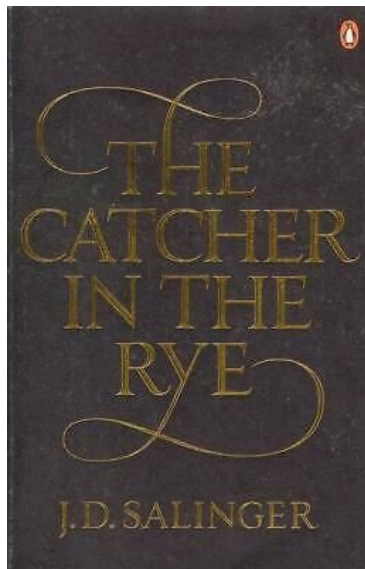
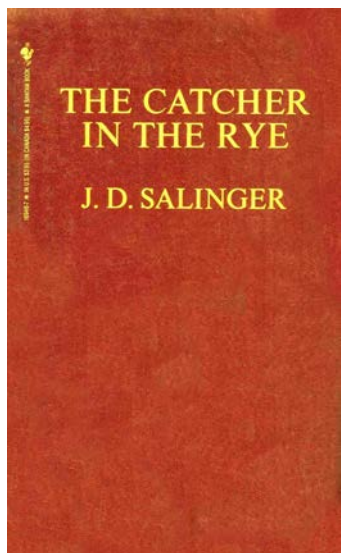
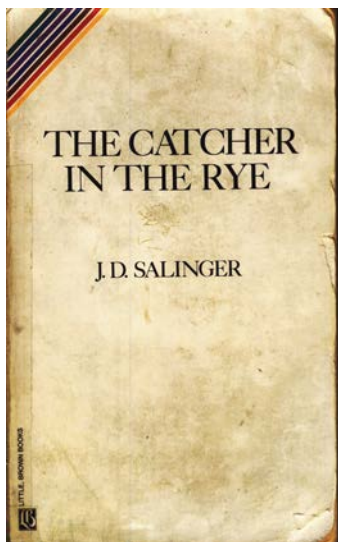
Портрет Доріана Грея = The picture of Dorian Gray. Переклад Ростислава Доценка (Харків : Фоліо, 2018).

Уайльд, О. Портрет Доріана Грея. Переклад Олени Ломакіної (2015).

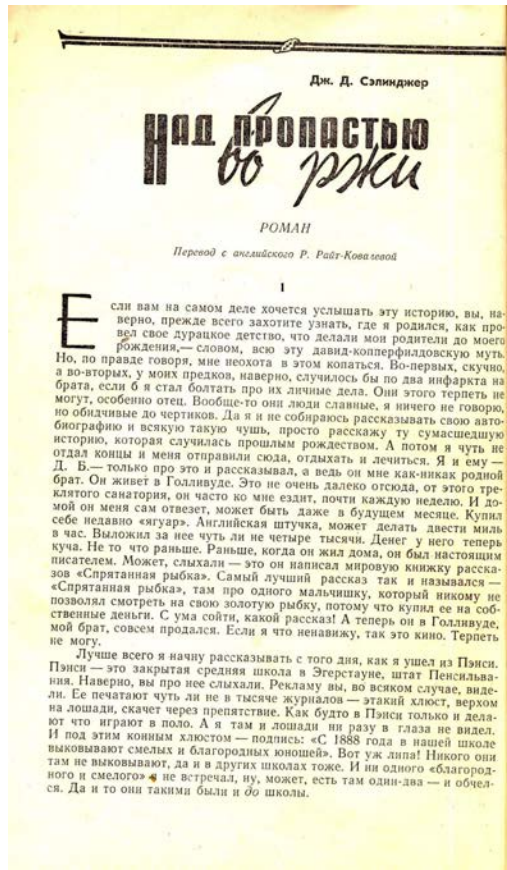
70 років Джером Селінджер «Над прірвою у житті» (Ловець у житті) (1951)

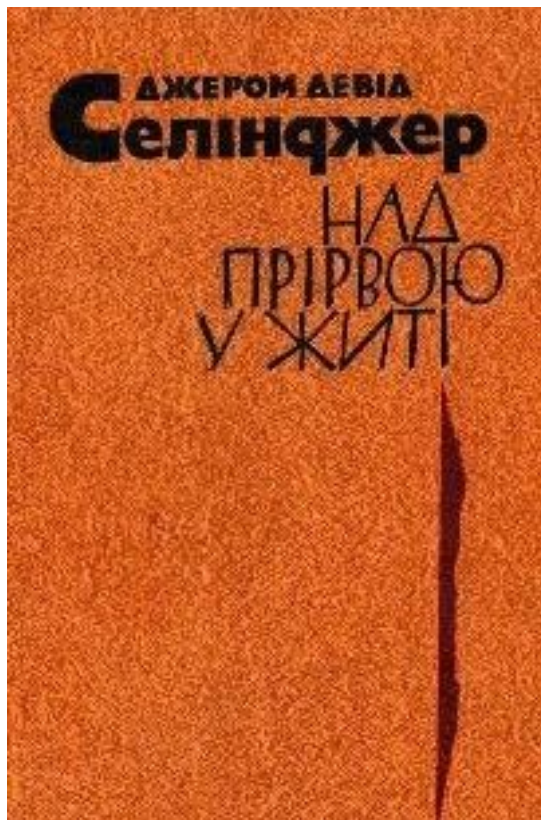
Це найвідоміший роман Д. Селінджера, який приніс йому світову славу. Образ головного героя - 16-річного Голдена Колфілда - був настільки близький і зрозумілий американській молоді 1950-1960-х рр., що повість Селінджера незабаром отримала статус «біблії американського студентства». Роман перекладено багатьма мовами світу.

Книга різних років видання.

Російською мовою роман було перекладено тричі. У 1960 р. вперше було опубліковано переклад Рити Райт-Ковальнової під назвою «Над пропастью во ржи» (№ 11 журналу «Иностранная литература»). Цей переклад вважається найкращим.

“Принаймні я собі уявляв, як табунець малечі грається серед поля - кругом жито й жито, куди не глянь. Тисячі дітлахів, і довкола - жодної людини, тобто жодної дорослої людини. Крім мене, звичайно. А я стою на краю страшної прірви. Нібито я повинен ловити малюків, якщо вони підбіжать дуже близько до прірви. Бо вони граються, гасають і не дивляться, куди біжать. А я повинен звідкись вискакувати й ловити їх, щоб не зірвались у прірву. Оце й усе, що я маю цілий день робити. Стерегти дітей над прірвою в житті. Дурниці, звичайно, я знаю, але це - єдине, чого мені хочеться по-справжньому. Дурниці, звичайно”.

Д. Селінджер “Ловець у житі”

Перший переклад українською мовою вийшов під назвою «Над прірвою у житі» у 1984 році у перекладі Олексі Логвиненка, що є аналогом назви російського перекладу («Над пропастью во ржи»). Перевидання того ж перекладу 2010 року вийшло вже під назвою «Ловець у житі», що є буквальним перекладом оригінальної назви англійською.

Читаючи вперше хорошу книгу, ми
переживаємо відчуття, ніби знайшли
нового друга. Перечитати книгу -
значить знову побачити давнього друга.

Вольтер

